

FORORD

NyS VII indeholder fem grammatiske afhandlinger uden nogen planlagt tematisk sammenhæng.

Ebbe Grunwalds artikel er en analyse af modalordene i dansk. Den argumenterer for at de er transformationelt forbundet med en bestemt type adjektiver, og den viser at de analogt med de fleste andre traditionelle ordklasser (men på deres egen måde) fungerer som prædikater i en dybdestruktur bestående af et eller flere kasus-kvalificerede argumenter. Endvidere er der redegjort for de (syntaktisk-semantisk betingede) restriktioner der konstituerer dem som kategori og i underkategorier. Noterne til denne artikel findes bagest (p.151-152).

Peter Bøgh Andersen skriver om infinitkonstruktioner i moderne dansk. Artiklen behandler forskellige former for infinitte konstruktioner: infinitiv styret af modalverber, akkusativ med infinitiv, at-infinitiv, og participialneksus. En dybstrukturanalyse af modalverberne forsøges. Det vises, at analysen kan forklare en serie tilsyneladende urelaterede fænomener ved bl.a. passivreglen, indholds-subjektreglen og fordelingen af epistemisk/ikke epistemisk betydning. Der argumenteres for at akkusativen i akkusativ med infinitiv ikke er et dybstrukturobjekt men et dybstruktursubjekt. Det påvises at NP-løft på dansk kun er mulig i subjektivisk ledsætninger, til forskel fra engelsk der også kan anvende denne transformation på objektviske ledsætninger. Endelig påvises det at reglen for indsættelse af infinitivs-at (å) ikke kan placeres på normal måde i en transformationel cykel.

Målet for Lars Qvortrups artikel er at bestemme den generative semantiks videnskabsteoretiske placering og konsekvenserne af denne placering. Indledningsvis viser artiklen, at når den generative semantik i sine analyser som mål har at opstille nogle abstrakte sproggenererende regler og ikke på baggrund af disse abstrakte resultater at fremstille de konkrete årsager til de empiriske iagttagelser, så skyldes det dens forankring i positivismen. Dernæst understreges det at denne begrænsning resulterer i en generel ahistoricitet: den generative semantik forstår ikke sprogbrugerens som en bærer af socio-økonomiske strukturer, og den forstår ikke sin egen metodes

historicitet. Endelig påvises det af lingvistikken kan overvinde denne selvbegrænsning ved ikke at opfatte de abstrakte resultater som forskningens mål, men derimod som udgangspunktet for en dialektisk fremstilling af de abstrakte bestemmelseres konkrete totalitet.

Otto Glismanns artikel berører det såkaldt tekstlingvistiske, i den forstand at den beskæftiger sig med forholdet mellem sætninger i en kæde, nærmere bestemt forholdet mellem en konstaterende sætning og en efterfølgende sætning hvor et argument henviser til hele den foregående sætning. Et sådant kompleks af helsætninger viser sig at bestå af to væsensforskellige typer, hvoraf kun den ene kan omskrives til en hvad-sætning. Ud fra begreberne faktivitet og præsupposition beskrives denne modsætning, og det vises hvordan forslaget om en latent anførende sætning til konstaterende sætninger gør det muligt at afgrænse den ene type i forhold til den anden. Til slut antydes det hvordan modale og adverbielle modifikatorer i den konstaterende sætning påvirker karakteren af det latente performativ og dermed ændrer mulighederne for hvilke propositioner der kan etablere den efterfølgende hvad-sætning.

Erik Hansens artikel er opstået på grundlag af en korrespondance mellem forfatteren og Peter Bøgh Andersen i anledning af dennes artikel. Udgangspunktet er en diskussion af konstruktioner med obligatorisk ekstraposition af subjektivisk bisætning. Det vises at obligatorisk ekstraposition ikke direkte hænger sammen med om bisætningen er præsupponeret - og prædikatet faktivt. Problemet må løses ud fra et studium af sætningens informationsstruktur (topic:comment etc.), og det viser sig at non-faktive prædikater er ukvalificerede som comment, hvorfor deres subjekter så igen ikke kan topikaliseres. Det vises at en konstruktion med ekstraponeret subjektivisk bisætning i mange henseender er analog med en der-konstruktion med ekstraponeret nominalt subjekt, og at man i en vis forstand må regne med modsætningen bestemt og ubestemt sætning, ligesom man normalt regner med bestemt og ubestemt substantiv.